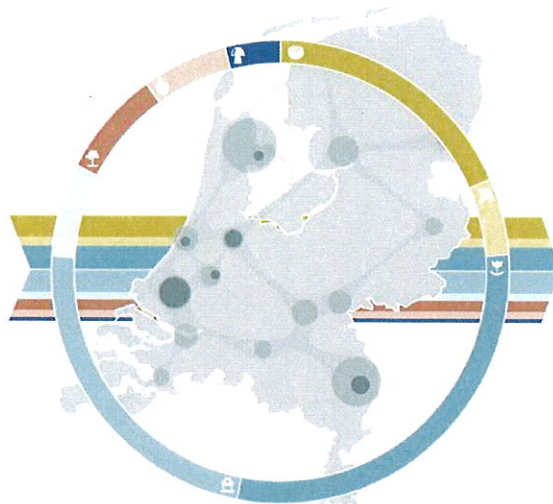

Impulsagenda

Greenports 3.0

Minister van Economische Zaken en Klimaat
Dhr. Ir. E.D. Wiebes MBA
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Den Haag, Haarlem, 20 maart 2018

Hooggeachte heer Wiebes,

In diverse gesprekken hebben u en uw ministerie aangekondigd dat het uw voornemen is om de Tweede Kamer op korte termijn te informeren over de wijze waarop het gebruik van laagcalorisch aardgas binnen vier jaar zo ver mogelijk kan worden teruggebracht. De gezamenlijke Greenports, zoals verenigd in de Verklaring Impulsagenda Greenport 3.0, en de andere ondertekenende partijen willen u met deze brief graag informeren over de wijze waarop de glastuinbouw in Nederland hieraan kan bijdragen. Essentieel in ons voorstel is dat we naast een vermindering van gebruik van laagcalorisch gas, tegelijkertijd een enorme CO₂ emissiereductie bereiken en daarmee een flinke stap zetten in het halen van de klimaatdoelen, een substantiële bijdrage leveren aan de verduurzaming van de industrie en een grote stap in de toekomstbestendigheid van de Greenports zetten.

De glastuinbouw in Nederland vormt met een jaarlijks aardgasverbruik van circa 3 miljard m³ een belangrijke grootverbruiker. Tegelijkertijd is de glastuinbouw een zeer innovatieve sector die volop werkt aan haar verduurzaming en zich via een veelheid aan initiatieven en concrete projecten aan het voorbereiden is op een aardgasloze toekomst. Het is de ambitie van de sector om uiterlijk in 2040 de eerste klimaatneutrale sector van Nederland te worden. Daarom wordt gewerkt aan efficiëntie- en besparingsmaatregelen en projecten als de winning van geothermie op bijvoorbeeld Voorne, Venlo, Westland en Pijnacker. Naast individuele projecten zijn in praktisch alle glastuinbouwclusters in Nederland collectieve (rest)warmte en CO₂ projecten in voorbereiding. Kenmerkend aan deze projecten is dat zij over het algemeen geen steunkader kennen (CO₂ en restwarmte vallen immers niet onder de SDE+ regeling) en dus op zichzelf niet kunnen concurreren met de aardgasprijs. Door de Greenports wordt via gezamenlijke inspanningen zoals het Energieakkoord Greenport West-Holland en Holland Rijnland en WarmteKoude MRA (Noord-Holland), coördinatie en versnelling georganiseerd.

Van groot belang is de integraliteit tussen Warmte, CO₂ en elektriciteitsvoorziening. Het één kan niet los worden gezien van het ander. In de huidige praktijk voorzien de WKK installaties op de bedrijven immers in alle drie de commoditeiten (op basis van aardgas) en voor alle drie zal dus een haalbaar alternatief moeten worden geboden om het aardgasverbruik uit te faseren.

In de glastuinbouwsector zal 25% reductie door uitfasering van WKK netlevering plaatsvinden. De sector zet in op een besparing van circa 35% op de energievraag voor de teelt waardoor per saldo circa 40% van

de huidige (door gas gedomineerde) energievraag resteert die volledig klimaatneutraal ingevuld wordt door geothermie, restwarmte, biomassa/groen gas, externe CO₂ levering en all-electric.

Op korte termijn (binnen vier jaar) kan met investeringsbeslissingen over de uitvoering van projecten een verlaging van het gasverbruik worden bereikt van naar schatting honderden miljoenen m³'s aardgas per jaar. Daarmee is tevens een reductie in de uitstoot van CO₂ gemoeid van een miljoen ton CO₂ per jaar. Hiermee tonen de gezamenlijke Greenports een hoge ambitie als het gaat om de verlaging van het aardgasverbruik en een klimaatneutrale sector!

Uit een inventarisatie in de 6 Greenports van Nederland is geconstateerd dat veel lopende projecten en initiatieven tegen gelijksoortige belemmeringen aanlopen. In het wegnemen van deze belemmeringen speelt de Rijksoverheid een doorslaggevende rol. De ondertekenaars van deze brief geven u daarom graag onderstaande aanbevelingen mee.

In het kort betreft het de volgende aanbevelingen:

1. Ondersteun de dialoog tussen de tuinbouw, de netbeheerders en de ACM over de elektra tariefstructuur voor de tuinbouw. Deze moet omgebogen worden van capaciteitstarief naar verbruikstarief. Het beoogde resultaat is toename van de elektrificatie van de energievoorziening en bestaat uit de volgende onderdelen:
 - a. Minder WKK inzet voor elektra productie door meer inkoop van elektriciteit, waardoor duurzame warmte-opties zoals geothermie en restwarmte beter benut kunnen worden;
 - b. Toename van elektrisch verwarmen (warmtepomp, power-to-heat en warmte-koude opslag (inclusief seizoensbuffering van warmte)).
2. Het is de gezamenlijke ambitie vanuit de Greenports zo snel mogelijk een landelijk dekkende CO₂ voorziening uit te rollen. De onrendabele kosten zijn tussen de 35 en de 70 euro per ton vermeden CO₂ emissie (combinatie met warmte / alleen zomerstook) bij afvang en distributie vanuit AfvalEnergie Centrales. Dit werkt alleen met een investeringssubsidie, omdat er geen CO₂ marktprijs bestaat. De 1 Mton afvang van CO₂ bij AVI's uit het Regeerakkoord kan op deze manier ingezet worden voor levering aan de glastuinbouw. Voor de projecten die op zeer korte termijn gerealiseerd kunnen worden verwijzen wij naar de door de Vereniging Afvalbedrijven en LTO Glaskracht verstuurd brief.
3. Veel glastuinbouwclusters kampen met kip en ei problematiek wat betreft warmte. Een breed gedragen consensus pleit voor eerst de aanleg van de transportleidingen waarna de bronnen makkelijker exploitabel zijn. Dit vergt wel een (substantiële) capex ondersteuning. Iets vergelijkbaars geldt voor het overdimensioneren van distributienetten met het oog op de exploitatie op langere termijn. Een grove inschatting geeft aan dat de benodigde capex ondersteuning **minder dan € 100 / ton vermeden CO₂ uitstoot** bedraagt. Voor op zeer korte termijn te realiseren projecten verwijzen wij naar de brief van de Zuid-Hollandse Warmte Alliantie. Voor de meeste overige warmteprojecten in voorbereiding geldt dat zij – juist door onduidelijkheid over marktordening en rijkscoördinatie – nog niet volledig voldragen zijn qua eigenaarschap en businesscase. Dit leidt tot stagnatie en langdurige processen.
4. De glastuinbouw, maar ook andere sectoren zijn enorm gebaat bij een exploitatie ondersteuning met eenzelfde werking als de SDE regeling waarmee ook restwarmtebronnen ontsloten kunnen worden. Mogelijk kan dit achterwege blijven indien met de ondersteuning van de realisatie van de warmtetransportnetten ook de overige kosten zoals de ontsluiting van bronnen, distributie en afname uit de businesscase gefinancierd kunnen worden.
5. Betrek de belangen van de glastuinbouw goed in lopende (beleids-)ontwikkelingen zoals de beleidsbrief geothermie, de marktordening rond warmte, de totstandkoming van de Warmterotonde in Zuid-Holland en warmterotondes elders in voorbereiding.

Met betrekking tot punt 3, de uitrol van een regionaal dekkende duurzame warmtesystemen, doen de ondertekenaars een klemmend beroep op de landelijke overheid. Met de onvermijdelijkheid van het afbouwen van fossiele brandstoffen is ook de onvermijdelijke noodzaak van een dekkend warmtesysteem een feit. Zonder uw investerende rol in warmtetransport- en distributienetten komen de lokale en regionale projecten eenvoudigweg onvoldoende tot stand. Daarnaast blijkt uit de voorbereiding van regionale projecten dat gebrek aan helderheid over rollen en verantwoordelijkheden, bij zowel overheid als markt, vertragend werkt. Ook in dat opzicht is een heldere positionering van het rijk onmisbaar op de korte termijn.

De Greenports nemen hun verantwoordelijkheid al door op dit moment samen met regionale overheden en een groot aantal ondernemingen te investeren in de voorbereiding van de warmte- en CO₂ projecten in de glastuinbouw. We noemen bijvoorbeeld AEB Amsterdam, AVR Rotterdam, HVC, OCAP/Linde, ECW (Wieringermeer), Eneco/Agro Energy, Westland Infra, Etri Plus (Limburg), de Warmtealliantie Zuid-Holland (ontwikkeling Warmterotonde) en de ontwikkeling van gebiedsdekkende warmtesystemen in Westland en delen van het Oostland.

Juist in de regionale Greenports komen overheden, bedrijven en (coöperaties van) tuinders bij elkaar om gezamenlijk te investeren in de toekomst van het economisch cluster. Wij zijn er van overtuigd dat ook in deze uitdaging (één van de vijf transitiepaden van ons gezamenlijke programma Greenports 3.0) de Greenports uw uitgesproken regionale partners zijn om zorg te dragen voor een effectieve en efficiënte inzet van de rijksmiddelen. Wij dragen zorg voor onderlinge afstemming tussen individuele projecten, ondersteunen en stimuleren de ontwikkeling van vele businesscases en borgen de maatschappelijke en economische meerwaarde van uw en onze investeringen.

Samenvattend is het onze overtuiging dat een investering in het terugbrengen van het gebruik van laagcalorisch gas in de glastuinbouw een enorme impact heeft op niet alleen dat gasverbruik, maar ook op de Klimaatagenda en de economische agenda's voor de Greenports en de industrie. Omgerekend naar euro's per vermeden ton CO₂ emissie scoort de glastuinbouw buitengewoon effectief.

De Greenports doen dan ook een klemmend beroep op u om de omschreven gerichte steunmaatregelen te bieden en zo de randvoorwaarden in te vullen voor een zeer forse reductie van het aardgasverbruik in de glastuinbouwsector.

Hoogachtend,

Namens de landelijke Greenports, de samenwerkende triple helix partijen in de verklaring Impulsagenda Greenport 3.0, de bestuurlijk trekkers van de actielyn Klimaatneutrale Tuinbouw :

J.F. Weber
gedeputeerde Provincie Zuid-Holland

J. Bond
gedeputeerde Provincie Noord-Holland

mede ondersteund door

J. Van der Tak
Voorzitter LTO Glaskracht Nederland

N.J. Van Kesteren
voorzitter Greenport Holland

C. Veerman
Voorzitter Coalitie Herstructurering en Ontwikkeling
Tuinbouw (HOT)